

KONFERENCE JÓD 22

Dne 11. 3. 2022 se konala ve Státním zdravotním ústavu již tradiční konference Jód 22, která se věnovala problematice jódového zásobení české populace. Na konferenci byly předneseny příspěvky odborníků ze Státního zdravotního ústavu, Endokrinologického ústavu, Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR, z fakultních nemocnic i z Ministerstva zemědělství a účastníci tak mohli vyslechnout jak nejnovější poznatky z probíhajících výzkumů, tak klinické kazuistiky nebo obecnější příspěvky věnované problematice potravinových doplňků a potravinové bezpečnosti.

Významem jódu a jódovým zásobením se zabývalo i letošní 75. světové zdravotnické shromáždění (World Health Assembly, WHA). V rámci shromáždění mimo jiné zaznělo i zásadní zjištění, že dosažený pokrok v eliminaci poruch vyplývajících z jódového deficitu se zastavil. Zatímco v roce 2017 byl nedostatečný příjem jódu zaznamenán v 19 zemích světa, v roce 2022 je nedostatečný příjem reportován z 21 zemí. Celosvětově pak chybí hlavně data týkající se rizikové populace těhotných a kojících žen. Ze setkání také vyplynulo, že

přestože jódovaná sůl je široce dostupná a přístup k ní má 89 % světové populace, její využití v potravinářském průmyslu stále není dostatečné. Pro zlepšení situace je nutné nejen širší používání jódované soli v potravinářských výrobcích, ale také pravidelný monitoring jódového statusu, zejména u rizikové populace, kterou ve světě představují školní děti, těhotné i netěhotné ženy, a přiměřená suplementace.

Abstrakta sdělení prezentovaných na konferenci Jód 22 jsou publikována níže. Plné záznamy vybraných přednášek jsou dostupné na YouTube kanálu Státního zdravotního ústavu.

MUDr. Eliška Selinger, tajemnice
a MUDr. Marie Nejedlá, předsedkyně
Meziresortní komise pro řešení jódového deficitu
Centrum podpory veřejného zdraví,
Státní zdravotní ústav

<https://doi.org/10.21101/hygiena.a1812>

ABSTRAKTA PŘEDNESENÝCH PRACÍ

Jód a zdraví v České republice Iodine and health in the Czech Republic

Marie Nejedlá

Státní zdravotní ústav, Meziresortní komise pro řešení jódového deficitu, Praha, Česká republika

Jód je zásadně důležitý esenciální prvek a jeho deficit vede k řadě zdravotních poruch. Přírodní prostředí v České republice není dostatečným zdrojem pro potřebnou saturaci, proto se struma na podkladě jódového deficitu a hypotyreóza vyskytovala ještě ve 20. stol. v českých zemích endemicky. Proto bylo nezbytné, aby základní opatření proti riziku deficitu zajistil stát. V České republice se to podařilo a od počátku 21. stol. nabídka jódu zabezpečuje optimální saturaci obyvatel. Neuspokojivá situace zůstává u těhotných žen s vyšší potřebou jódu než má ostatní obyvatelstvo.

Hodnocení jódového statusu se v České republice zakládá na dostatečném počtu objektivních dat. V letech 1995–2016 se uskutečnilo 15 reprezentativních šetření hladin jódu v moči se střední hodnotou mediánů z těchto šetření 204 µg/l. Odpovídá to kritériu adekvátního příjmu jódu se 150–300 µg/l jódu v moči. Nedostatečné zásobení jodem se vyskytuje u 50–85 % těhotných žen. Studie provedená Endokrinologickým ústavem zjistila, že v letech 2010–2015 mělo v průměru jen 30 % gravidních žen hodnoty jodurie vyšší než 150 µg/l. Dále se používají výsledky testování novorozeneckého TSH. Ukazují, že mírný deficit jódu v Čechách má 4,7 % novorozenců. Dalším ukazatelem je nutriční expozice jódu, která je mírně vyšší než doporučená, zejména u školních dětí, neznamená však zdravotní riziko.

Meziresortní komise pro řešení jódového deficitu v souladu s WHO doporučuje pro těhotné a kojící ženy

250 µg/den jódu, což vyžaduje dodatečnou suplementaci okolo 100 µg/den jódu. K dispozici jsou tablety Jodid 100 na lékařský předpis, hrazené zdravotním pojištěním. Kromě toho existuje množství volně prodejných potravinových doplňků s jodem, při jejich použití je však třeba pečlivě volit dávkování podle obsahu jódu.

Dosavadní zkušenosti ukazují, že jódovému statusu populace je třeba věnovat trvalou pozornost.

<https://doi.org/10.21101/hygiena.b0095>

Jodurie u dospělých a dětí – výsledky biologického monitoringu

Urinary iodine in adults and children – results of biological monitoring

Andrea Krsková¹, Milena Černá^{1,2}, Vladimíra Puklová¹, Růžena Kubínová¹, Lucie Kašparová¹, Alena Fialová¹, Anna Pinkr Grafnetterová¹, Lenka Sochorová¹, Lenka Hanzlíková¹

¹Státní zdravotní ústav, Ústředí monitoringu zdravotního stavu obyvatelstva, Praha, Česká republika

²Univerzita Karlova, 3. lékařská fakulta, Praha, Česká republika

Jód je nezbytný pro správnou funkci štítné žlázy. V organismu reguluje také mnoho funkcí, jako je např. růst, metabolismus či reprodukce. Jeho nedostatek či nadbytek má významné zdravotní důsledky.

Podle Světové zdravotnické organizace je optimální koncentrace jódu v moči v rozsahu 100–199 µg/l; hodnoty nižší než 100 µg/l ukazují na nedostatečnou saturaci. Hodnoty ≥300 µg/l poukazují na saturaci nadměrnou.